TIBETFÄLTET - MÖTE MED LAMAISMEN

Tibet är till största delen en högplatå på 4-5.000 meters höjd. Landet täcks av stäpper och fjällhedar och befolkningen är där nomadiserande herdar. Dessa håller boskap som trivs på höga höjder: jakar, får, getter och åsnor. Huvuddelen av den tibetanska befolkningen bor emellertid i landets södra delar och är jordbrukare. De odlar bl.a. korn, hirs, ris, potatis och vete.

Landet har sedan 1700-talet stått under kinesisk kontroll. Dessutom har tibetaner flyttat in i angränsande provinser i Kina. När de första svenska pingstmissionärerna började arbeta bland detta folk kom de, genom sina kontakter med ett amerikanskt missionssällskap, Christian Missionary Alliance, att bosätta sig just i gränsområdet mellan de två länderna, i nuvarande Qinghai-provinsen i västra Kina. Rongwo blev centrum for arbetet som bedrevs på såväl tibetanska som kinesiska. Sammanlagt arbetade ett tiotal svenska missionärer på tibetfältet.

Trots det kinesiska inflytandet över Tibet har tibetanernas öden i mångt och mycket styrts av Dalai lama. Han är lamaismens överhuvud med såväl religiösa som politiska funktioner och har traditionellt sitt säte i huvudstaden Lhasa.

Tibet invaderades 1950 av den kommunistiska regimen i Kina och året därefter tvingades Dalai lama erkänna Kinas överhöghet. Lamaistema fick dock behålla religiöst självstyre. Ett uppror 1956-59 ledde dock till att kineserna slog tillbaka mot Tibet och Dalai lama fick fly till Indien.

Missionärsporträtt: Torsten Halldorf

Torsten dog i tyfus efter bara tre år i Kina

l mars 1924 avskildes Torsten Halldorf som missionär i Smyrnaförsamlingen i Göteborg. Han skulle resa till Tibet. Han hade redan då kontakt med det amerikanska missionssällskapet, Christian Missionary Alliance och dess missionär William Simpson som arbetade i staden Rongwo i nuvarande Qinghai-provinsen. Denna mission hade verkat i Tibet sedan 1897.

Efter ankomsten till Kina arbetade Torsten tillsammans med Simpson i Rongwo. Under språkstudierna gjorde han bekantskap med svenskan Elna Irwing som rest ut redan 1921. De gifte sig i december 1925.

Mötet med Tibet och dess religiösa kultur gjorde ett starkt intryck på Torsten. I ett brev till Evangelii Härolds läsare 1925 återger han några av sina intryck:

> *Låt oss göra en titt upp till tempelstaden här! Den är ej särskilt stor men torde räkna 1.500 präster. Utanför muren se vi en lång, smal byggnad. Här är en otrolig mängd bönekvarnar uppsatta. Templet i Labrang torde ha omkring 2.000 sådana, stora som en cementtunna och ännu större. Då människorna komma på besök, gå de och svänga på dessa kvarnar. Inne i templet är det "chanting" eller bön idag. Vi se hundrade, ja, kanske tusen män som hänge sig åt chantingen. Jag har knappt sett så många på ett bönemöte i Sverige. - - - Vid halv 6-tiden på morgonen samlades en hel del av byns kvinnor till chanting i templet, en del gamla, gråhåriga, en del yngre flickor. De liksom sjöngo några inlärda ord, vilka de säkerligen ej förstod. Efter en stund började de att göra knäfallningar framför buddabilden. Det griper en i hjärtedjupet och man liksom ropar med sångaren. "Kommer dag ej snart?"*

Torsten och Elna arbetade med friluftsmöten och delade ut traktater. De försökte också med tillgängliga resurser att hjälpa de sjuka. Arbetet komplicerades av brist på pengar. Det var svårt att överföra underhållet från församlingen där hemma till

Torsten Halldorfs insats i Kina blev kort, bara tre effektiva år. Tillsammans med hustrun Elna arbetade han bland tibetaner i Rongwo. I början av andra perioden ryckte han hastigt bort i tyfus.

det avlägsna Rongwo. Värre var de religiös-politiska oroligheter som i mars 1927 föranledde Sveriges minister i Kina att uppmana de svenska missionärerna att lämna landet.

Redan efter knappt tre år i landet blev alltså Torsten tvungen att resa hem. Han och Elna möttes av vänner och släktingar. Välkomstmötet hölls i Smyrna, Göteborg den 19 september 1927.

Redan året därpå nåddes makarna Halldorf av uppmaningen att genast återvända till tibetfältet. Det amerikanska missionssällskapet hade blivit tvungna att lämna Kina och ville nu överlåta missionsstationen i Rongwo till svenskarna för 9.000 kronor. Torsten behövdes därute för att ombesörja övertagandet.

Församlingen i Göteborg följde intresserat med i arbetet på tibetfältet. Under hemmavistelsen informerade Torsten flitigt. I ett protokoll från den 23 april 1927 kan man läsa att:

> *Gud i sin nåd hade låtit sin kraft komma de tibetanska vännerna till del under orostiderna, som ännu råda därute. — - - Många nyteologer hade genom vad som inträffat i Kina nödgats resa därifrån.*

Våren 1929 reste Halldorfs åter ut till Kina. Under en missionskonferens i Smyrna den 13 januari hade ett offer tagits upp för att täcka resterande 2.000 kronor för inköpet av missionsstationen i Rongwo. Under genomresan i USA fick de brev från Simpson om att stationen skövlats och att de ej skulle resa ut.

Halldorfs fortsatte dock till Kina och studerade språket under det att de väntade på klartecken från sitt missionsfält. Detta dröjde till våren 1930 då de följde med forskningsresanden Sven Hedin på hans resa till Gansu-provinsen.

De lämnade Shanghai den 3 april. Under flodresan uppför Yangtse insjuknade Torsten Halldorf i tyfus och avled i staden Daozhou endast några dagsresor från bestämmelseorten.

Elna Halldorf återvände ensam och uppgiven till Peking och reste den 4 mars 1933 tillbaka till Sverige. I Smyrnaförsamlingens årsmöte den 4 februari 1934 höll hon ett brandtal angående behoven bland tibetanema. Detta resulterade i att flera rnissionärskandidater anmälde sig och sedan reste ut till Kina.

Solens fåglar släpper ägg

Trettiotalet, som började med Torstens Halldorfs tragiska bortgång, blev ändå en ljus tid på tibetfältet. Elnas kraftfulla appell på missionsmötet 1934 hade ju resulterat i flera nya missionärer, bland dessa Anna och Albert Carlsson från Styrsö. De båda tog över missionsstationen i Rongwo efter Halldorfs.

Japanernas ockupation av Kina 1937 påverkade inte Qinghai i någon större utsträckning. Livet i det avlägsna Rongwo kunde därför fortsätta ungefär som vanligt. Men breven hem måste igenom censuren och därför använder Albert ett målande och omskrivande bildspråk i brev hem till Sverige. Med hänsyftning till de japanska bombningarna av en stor stad i grannprovinsen Gansu, skriver han:

> *Vi ha hört att solens fåglar varit och släppt ägg i Latvchow flera gånger, men tro inte att de kommer till dessa små byar i utkanterna.*

Trots att de får arbeta i fred låter framgångarna vänta på sig. I ett brev till hemlandet uttrycker han sig på följande sätt:

> *Gud har varit god och trofast emot oss. Några stora segrar kunna vi inte tala om, men några kineser har böjt sig för Gud. Vi nå rätt många tibetaner med Ordet, men de ser ut att sitta oerhört fast. Dock Gud förmår. Eftersom vi bo på gränsen måste vi lära både tibetanska och kinesiska och dessa äro två vitt skilda språk, som det tager tid att få in. Gud hjälper även i detta. Pris ske Hans Namn!*

Missionärerna på tibetfältet kunde stanna relativt länge i Kina. Japanernas ockupation nådde aldrig fram till Qinghai. Den kommunistiska infiltrationen gjorde dock situationen så småningom ohållbar även där. I slutet av fyrtiotalet lämnade därför de sista missionärerna även Qinghai.